

nio Monteduro (Italija), *Browsing European Archives: Web Sites of the European Union Dedicated to Archives*; Miroslav Novak (Slovenija), *The OAIS Model as the Paradigm of the Online Access to the Archival Databases*; Majella Marquez (Malezija), *Access to Public Archives: Policy and Practice with Reference to the Control of Access and Content*; Helina Tennasilm (Estonija), *Integrated Archival Web Services. Estonian Example*; Olivera Porubović-Vidović (Srbija), *Archives on the Internet: Serbian Case Study*; Habibe Qovanaj (Kosovo), *Significance, Content and Design of Website Dedicated to Archive*; Florin Popović Bogdan (Rumunjska), „Information is Power“. Or not?;

U časopisu su tiskani i pozdravni govori, godišnje izvješće direktora Instituta, prikaz prethodnog broja časopisa, predstavljanje dva poduzeća i rad Ileanne-Marie Ratu u dostignućima i budućnosti Fakulteta za arhivske znanosti u Bukureštu. Službeni jezici skupa su engleski, talijanski i slovenski. Izlaganja su u pojedinim slučajevima napisana na jeziku autora te opremljena sažetkom na službenim jezicima skupa.

Prvi broj časopisa *Atlanti* objavljen je 1991. kada su na 139 stranica tiskani radovi devet autora na temu adaptacije arhiva. Drugi se broj bavio minimalnim standardima i zaštitom od požara, treći sigurnošću arhiva i polica, tema četvrtog broja bili su korisnici i tehnička pitanja u arhivima, petog mikrofilm i arhivske zgrade, šestog javnost i arhivi te higijena u arhivima, sedmog zdravstvena pitanja i temeljna pitanja adaptacije u arhivima. Osmi je broj posvećen informatici i korisnicima u arhivima te kemikalijama u arhivima i okolišu, deveti slikovnom građivu i IT u arhivima, deseti računalnim programima za male arhive i arhivskim knjižnicama, jedanaesti arhivima i internetom te negativnim iskustvima u novim ili adaptiranim zgradama, dvanaesti zaštitom arhivskog građiva od utjecaja iz okoliša i problemima elektronskih medija u modernim arhivima. U trinaestom broju pisalo se o pravnim pitanjima u arhivima, informatici i arhivistici, u četrnaestom o prijenosu informacija između arhiva i drugih ustanova te razvoju arhiva i arhivske znanosti, u petnaestom o sveučilištima i arhivima te o školovanju arhivista. Teme broja šesnaest su etika u arhivima te digitalni i video arhivi, sedamnaestog privatni arhivi i elektronski arhivi, osamnaestog zaštita i sigurnost u arhivima i vrednovanje, a broja devetnaest tehnička i stručna pitanja građiva 20. stoljeća.

Ukupno je u časopisu do danas objavljeno oko 500 članaka na oko 4.500 stranica. Svaki broj donosi pregled i presjek neke teme u određenom razdoblju, na razini svijeta i u pojedinim zemljama. Stoga ne mora čuditi što su *Atlanti* izvrstan priručnik i referentna literatura za svakog koga zanima određena tema.

Živana Heđbeli

Arhivi, 32, 2(2009); 33, 1(2010)

Drugi broj Arhiva iz 2009. godine podijeljen je u 9 tematskih cjelina. Prva cjelina *Članci i rasprave* sastoji se od dva rada. *Uređenje općinskih pitanja na području tršćanskog gubernija prije 1849. godine* (Daniela Juričić Čargo) donosi informacije o prvim pokušajima uređenja komunalnih pitanja na području Tršćanskog gubernija 1841. godine. Obradena je upravna podjela Primorja u razdoblju 1813-1841. i način na koji je teklo uređenje komunalnih pitanja od 1814. godine dalje, a na osnovi Pokrajn-

skog pravilnika. Nakon njega se izdaju tri pravilnika radi lakšeg uvođenja nove organizacije općinskih poslova: Instrukcija za upravljanje općinske imovine i izbora njenih predstavnika, Odredba općinskog vijeća i Vodič za upravljanje općinske imovine, koje je autorica detaljno analizirala i koji su rezultirali uvođenjem novog uređenja 1848. godine na području općina Tršćanskog gubernija. *Dokumenti obavještajnih službi - izvor povijesnog znanja* (Ljuba Dornik Šubelj) pregled je stanja na području regulacije i dostupnosti te korištenja arhiva obavještajnih službi u Bugarskoj, Rumunjskoj, Mađarskoj, Slovačkoj, Češkoj, Njemačkoj i Sloveniji. Ovom su istraživanju bila posvećena četiri međunarodna skupa (Bratislava, Prag i Sofija).

Rubrika *Iz prakse u praksu* tematski se odnosi na digitalno čuvanje arhivskog gradiva u kojem Jože Škofljanec u članku *Implementacija O AIS u ARS* (Prihvatanje i primjena arhivskog gradiva u elektronskom obliku u skladu sa standardom O AIS) raspravlja o najvažnijim aktivnostima povezanim s fazom preuzimanja arhivskog gradiva. Te aktivnosti se odnose na osiguranje primjerenog korištenja elektroničkog gradiva u arhivima kako ga opisuje model O AIS (Otvoreni arhivski informacijski sustav), dokument koji je nastao u okviru djelovanja Savjetodavnog odbora za prostorne podatkovne sustave (*The Consultative Committee for Space Data Systems*). Boris Domjanko ukratko u članku *Mit ili problemi dugoročne digitalne pohrane?* postavlja niz pitanja koja se odnose na čuvanje gradiva što se u digitalnom obliku preuzima u arhive (od tehnologije, papira, kopija i dr.) i u takvom se obliku mora i čuvati. Natalija Glažar (*Novosti o radu skupine EAG u Brussellu*) izvješćuje o radu Europske arhivske skupine EAG (*European Archives Group*) i o djelovanju radnih skupina.

Cjelina *Iz arhivskih fondova i zbirki* donosi šest radova nastalih kao rezultat istraživanja arhivskih fondova i zbirki. *Najstarije instrukcije za kranjske zemaljske povjerenike* (Andrej Nared) predstavlja zemaljske sabore kao osnovne organizacijske oblike djelovanja zemaljskih staleža, detaljno analizirajući u cijelosti objavljenu instrukciju rimsko-njemačkog kralja i austrijskog nadvojvode Maksimilijana I. za kranjski Zemaljski sabor 1502. godine, a koja se čuva u Bavarskom glavnom državnom arhivu u Münchenu. Manfred Tschalkner iz Zemaljskog arhiva Vorarlberg u Bregenzu (Austrija) autor je rada *Zimsko putovanje iz Innsbrucka u Trst na Beč preko Koruške (1630/31) - opis svadbene povorke princeze Marije Ane Španjolske, Jakob Hannibal II. od Hohenemsa*, povijesno je zanimljiv putopis tirolskog zemaljskog kneza nadvojvode Leopolda V. preko današnjeg slovenskog područja. *Zemljišni katastri 18. i 19. stoljeća kao izvor za graditeljsku i prostornu povijest slovenskog područja* - 1. dio (Boris Golec), rad je dva dijela u kojima autor vrlo detaljno istražuje katastarsko gradivo nastalo na području Slovenije u 18. i 19. stoljeću, a posebno se usredotočuje na gradivo od iznimne vrijednosti u istraživanjima izgradnje. Prvi dio se odnosi na razdoblje Terezijskog katastra (1747-1756), u kojem izdvaja popise kuća u gradovima i trgovštima u Kranjskoj i Koruškoj, s detaljnim podacima o godišnjim prinosima svake pojedine kuće. Autor vrlo precizno donosi tablične prikaze sa statistikama godišnjih prihoda po kućama, kategorije godišnjeg prihoda po kućama, vrste kuća, lokacije kuća i dr. *Celjski Sokol i njemački nacionalizam, Celje 1890-1914* (Ivanka Zajc Cizelj) rad je koji se bavi društvom Celjski Sokol, osnovanim 1890. godine u Celju, koje je u to vrijeme bio prilično njemački orijentiran grad, pa je zbog toga društvo bilo izrazito slovensko. Autorica donosi niz događaja u razdoblju od 14 godina djelovanja društva. *Zapisi vojnika Albina Peterlina (1895-1916). Iz župne kronike župnika Homeca* (Miha Šimac), prikaz je najopširnijeg zapisa kadeta Albina Peterlina koji opisuje 16 mjeseci njegovog života

i događaje u Prvom bataljunu 27. domobranskog puka, s kojim je sudjelovao na nekoliko ratišta. Na kraju je kronološki popis mjesta na kojima je Albin Peterlin bio s navedenim pukom 1915. i 1916. godine. Zapis se čuva u Nadbiskupijskom arhivu u Ljubljani. Ivanka Uršič u *Arhivskoj ostavštini profesora Huberta Berganta* predstavlja ostavštinu ovog priznatog pijanista, orguljaša, pedagoga i povjesničara umjetnosti, a o njemu kao takvom najbolje govore upravo sačuvani osobni dokumenti, korespondencija, gradivo o pedagoškom djelovanju i izdavačkom radu.

Cjelina o radu Arhivskog društva Slovenije tematski pokriva arhivske skupove na kojima je ono sudjelovalo u 2009. godini: Kongres društva mađarskih arhivista, Sopron, 14-16. kolovoza 2009. (*Maja Gombač*), 35. austrijska arhivska skupština u Linzu, 10-11. rujna 2009. (*Gorazd Stariha*), 79. skupština Društva njemačkih arhivista i arhivistica, Regensburg, 22-25. rujna 2009. (*Marija Hernja Masten*), 12. savjetovanje „Arhivska praksa“, Tuzla, 8-9. listopada 2009. (*Matevž Košir*), Treći kongres hrvatskih arhivista u Osijeku, 20-23. listopada 2009. (*Branko Šuštar*).

Rubrika o radu arhiva i skupštinama pregled je sudjelovanja djelatnika slovenskih arhiva na različitim skupovima i tečajevima u 2009. godini: 19. i 20. konferencija EBNE, Prag, 23-24. travnja 2009; Lund (Švedska) 13-14. listopada 2009. (*Matevž Košir*); Obrazovanje o konzerviranju i restauriranju knjiga 1996-2009. u prostorijama Arhiva Republike Slovenije pod vodstvom prof. Christophera Clarksona, na kojem su sudjelovali konzervatori i restauratori iz Češke, Hrvatske, Litve, Italije, Mađarske, Srbije i Slovenije (*Jedert Vodopivec*); Izvješće o daljnjem obrazovanju, namijenjeno konzervaciji fotografija i fotografskih zbirki u srednjoj, istočnoj i južnoj Europi - projekt u organizaciji Getty Conservation Instituta iz Los Angelesa; AFAD Bratislava i Slovačke narodne knjižnice (*Jure Volčjak*).

Pregledi i izvješća o publikacijama te izložbe tematski pokrivaju prikaze stručnih publikacija i izvješća o otvorenim izložbama. Prikazane su publikacije: *Arhivska spremišta u Sloveniji*, Arhiv Republike Slovenije, Ljubljana 2009, 392 str. (Peter Fister); Andrej Nared, *Pokrajina - knez - staleži: oblikovanje kranjskih pokrajinskih staleža i sabora do 1518. godine*, Ljubljana 2009, 366 str. (Boris Golec).

U *Osobnim vijestima* opširno je obilježena 60. godina rođenja Vladimira Žumera i Ljube Dornik Šubelj, savjetnice u Arhivu Republike Slovenije, s bogatim priloženim bibliografijama (Vladimir Kološa i Darinka Drnovšek), kao i kratki prikaz povodom 70. godina rođenja Eme Umek (Marija Oblak Čarni).

Cjelina *Nove akvizicije arhiva u 2008. godini* popis je svih akvizicija po slovenskim arhivima.

Uobičajena je posljednja tematska cjelina Bibliografija arhivskih djelatnika u 2008. godini.

Prvi broj Arhiva iz 2010. godine podijeljen je u 5 tematskih cjelina. Prva cjelina *Članci i rasprave* sastoji se od tri rada. Aida Škoro Babić, *Bosansko-dubrovački odnosi* (1. dio) bavi se odnosima između Bosne i Dubrovnika na temelju sačuvanih međudržavnih ugovora te drugih dokumenata i pisama što se čuvaju u Državnom arhivu u Dubrovniku, a odnose se na razdoblje 1189-1321, 1322-1353. *Stanje sudova u Celju 1945. godine* (Metka Bukošek) rad je nastao na temelju pregleda gradiva sudske uprave iz razdoblja do 1945. godine što se čuva u Povijesnom arhivu u Celju, kako bi

se dobio uvid u stanje nakon oslobođenja teritorija od Nijemaca koji su ukinuli poslovanje slovenskih sudova i uspostavili svoj sudski red. Opisuje se način na koji je Narodna vlada nakon oslobođenja izdala uredbu o privremenoj uspostavi poslovanja sudova u Sloveniji, te utvrditi stanje sudova i sačuvanog gradiva. Maja Gombač u radu *Kulturni posrednici: novinarka, modistice, krojači, trgovci, fotografi, ilustratori*, daje pregled mode između dva svjetska rata na slovenskom prostoru, u čemu su najveću ulogu odigrali brojni pojedinci koji su sebe nazivali „kulturnim posrednicima“. Autorica u ovom radu predstavlja novinarku Milku Martelanc, spisateljicu i prevoditeljicu Miru Kramer Puc, obrtnike Albina Hityja i Mariju Šarc, trgovca Rudolfa Stermeckog, slikaricu Nadu Souvan, slikara i ilustratora Ivana Vavpotiča, fotografe Marjana Pfeifera i Josipa Pogačnika, te arhitekta Radu Kregara.

Poglavlje *Iz prakse u praksu* donosi koristan *Slovensko-englesko-njemački rječnik arhivske terminologije* s detaljnim uputama za korištenje, rad prevoditeljice Maje Kološe. Rječnik sadrži ključne termine iz arhivske teorije i prakse, a namijenjen je npr. stručnim prevoditeljima koji imaju nizak stupanj enciklopedijskog znanja, a visok stupanj znanja stranog jezika. Nina Gostenčnik izvješćuje o radu *ekspertne skupine za fondove i stvaratelje s područja gospodarstva u 2009. godini*.

Cjelina *Iz arhivskih fondova i zbirki* sastoji se od 4 rada. *Plemićki inventari društva Attems Sveti Križ u Državnom arhivu u Gorici* (Tanja Martelanc), pregled je tri inventara ovog Društva iz druge polovice 18. stoljeća, čije gradivo se čuva u Državnom arhivu u Gorici (Italija), uz detaljniji prikaz inventara s popisom umjetničkih djela i s uvodnim predstavljanjem Društva i grofova Attems Sveti Križ. *Najveća ljudska sramota je rat. Zapisi Ivana Goriupa u Opčinama u Trstu* (Matevž Košir), zapravo je objavljeni dnevnik što ga je u vrijeme Prvog svjetskog rata (1914-1919/1928) pisao Ivan Goriup, gospodarstvenik i politički djelatnik, zemljoposjednik u Opčinama kod Trsta. *Pregled djelovanja Komisije za registraciju naknada za narodnooslobodilačku vojsku 1954-1956.* rad je Jerneja Križajca, koji je obrađujući istoimeni podfond, odlučio prikazati način djelovanja navedene Komisija u razdoblju 1954-1956. *Katolička crkva u emisijama TV Slovenije 1968-1990* (Katja Šturm), rad je koji pruža pregled dnevnih informativnih i ostalih emisija TV Slovenije u razdoblju komunizma i analizu broja emisija u kojima se spominjala Katolička crkva.

Cjelina o radu arhiva i skupštinama pregled je sudjelovanja djelatnika slovenskih arhiva na različitim skupovima i tečajevima u 2009. godini: Konferencija CITRA na Malti i događaji u ICA/EURBICA, 17-21. studenoga 2009. (*Natalija Glažar*); Izvješće o sudjelovanju na Jesenskoj arhivističkoj školi 2009, Grljan u Trstu, 9-14. studenoga 2009. (*Mitja Sadek*); 24. arhivistički skup, Dolenjske Toplice, 14-16. listopada 2009. (*Dragan Matic*); Izvješće o konferenciji FAT/IFTE, Peking, 22-27. listopada 2009. (*Aleksander Lavrenčič*).

Pregledi i izvješća o publikacijama te izložbe tematski pokrivaju prikaze stručnih publikacija, izvješća o izložbama i recenzije stranih časopisa: Danijela Juričić Čargo, Lilijana Žnidaršič Golec, *Vodič urbara Arhiva Republike Slovenije. Svezak 2: Urbari u upravnim i rodbinskim fondovima i u dijelu fonda Terezijanski katastar za Kranjsku*, Arhiv Republike Slovenije, Ljubljana 2009, 374 str. (Matjaž Bizjak); *Vodič urbara i urbarijalnih registara štajerskih arhiva*, Povijesni arhiv Maribor, Nadbiskupijski arhiv i Pokrajinski arhiv, Ptuj, Povijesni arhiv Celje 2009, 396 str. (Tone Ravni-

kar); Jože Mlinarič-Jože Curk, *Dominikanski samostan u Ptujju*, Povijesni arhiv Celje, 2009, 359 str. (France M. Dolinar); Jure Maček, *Dr. Franc Kovačič u gradivu Pokrajinskog arhiva Maribor: osobni fond*, Pokrajinski arhiv, Maribor 2009, 263 str.; izložba Pokrajinskog arhiva Maribor s istim naslovom, autor: Jure Maček, svibanj-rujan 2009. (Gordana Šovegeš Lipovšek); Zorka Skrabl, Meta Matijevič, *Novomestna trgovina i trgovci*, Izložba i katalog Povijesnog arhiva Ljubljana, autorice i izbor dokumenata Zorka Skrabl i Meta Matijevič, Povijesni arhiv Ljubljana, Ljubljana 2005, 37 str. (Brane Kozina); Gordana Šovegeš Lipovšek, *Vodič po arhivskom gradivu o Prekomurju u Arhivu županije Zala u Zalaegerszegu*, Pokrajinski arhiv Maribor, Maribor 2009, 320 str. (Jure Maček); *Vodič po fondovima i zbirkama Pokrajinskog arhiva Maribor*, Pokrajinski arhiv Maribor, 2009, 1.226 str. (Slavica Tovšak); Nina Gostenčnik, *Hidromontaža Maribor kroz vrijeme: arhivsko gradivo mariborskog gospodarstva u Pokrajinskom arhivu Maribor: spomen zbornik*, Pokrajinski arhiv, 2009, 67 str. (Boštjan Zajšek); Rudolf Badjura, *pisac prvih slovenskih turističkih vodiča, katalog uz istoimenu izložbu*, Pokrajinski arhiv, Maribor 2009, 32 str. (Slavica Tovšak); Žarko Lazarević, *Prostorni i vremenski slojevi: iz gospodarske povijesti Slovenije prve polovice 20. stoljeća*, Institut za noviju povijest, Ljubljana 2009, 466 str. (Iztok Ilich); *Tehnički i sadržajni problemi klasičnog i elektronskog arhiviranja*, Pokrajinski arhiv, Maribor 2010, 542 str. (Leopold Mikec Avberšek); *Grgarski zbornik. Grgar: Lokalna zajednica Grgar i Turističko društvo u sudjelovanju s Pokrajinskim arhivom u Novoj Gorici i Povijesnim društvom za sjevernu Primorsku*, 2009, 345 (364) str. (Vojko Pavlin); Andrej Studen, *Pijane zvijeri. O moralnoj i patološkoj povijesti alkoholizma u Sloveniji u eri buržoazije*, Povijesno društvo Celje, Celje 2009, 180 str. (Iztok Ilich); Mike Figgis, *Kako napraviti film s digitalnom tehnologijom: priručnik za filmske zanesenjake*, UMco, Slovenska kinoteka, Ljubljana 2008, 175 str. (Aleksander Lavrenčič). Od stranih časopisa prikazani su: *La Gazette des Archives*, br. 180-181 (Polona Mlakar) i *Archive Zones* 71 (jesen 2009) i 72 (zima 2010) (Aleksander Lavrenčič). Od izložbi su izdvojene dvije: *Soška elektrana Nova Gorica 1947-2007*. Izložba Pokrajinskog arhiva u Novoj Gorici, Hidroelektrana Solkan, stalni postav (Aleksandra Pavšič Milost) i *Mjesto Ptuj godine 1967. u filmu Nevidljiva bojna*, Povijesni arhiv u Ptujju, izložba u mjesnom kinu Ptuj, 25. studenoga 2009, autorice: Katja Zupanič i Nataša Majerič Kekec.

Mirjana Jurić

Evidentiranje arhivskog gradiva v tujini, 6, 1(2010)

Publikacija je rezultat rada arhivista slovenskih arhiva u arhivima izvan Slovenije tijekom 2009. godine. Njihova se istraživanja odnose na Sloveniju i Slovence, a rezultat su obveze prema Zakonu o zaštiti dokumentarnog i arhivskog gradiva i arhiva i Uredbe o zaštiti dokumentarnog i arhivskog gradiva. Izdavač je Arhiv Republike Slovenije.

Ovo izdanje je revidirana publikacija s novim naslovom i podnaslovom (dosadašnji naslov bio je Evidentiranje arhivskog gradiva koje je izvan države i odnosi se na Sloveniju i Slovence u godinama 2004-2009).